

nis contiguum, qui invocant ejus nomen in spiritu & veritate. Amen. Vale mi frater & vide, quae nunc ubi huc Henrico Vliet operam dare possis. Brema 10 Cal. Mart. 1557.

Tui studio Johanne Molanus.

M. Petro de Sancto Ductus. viri amice meo. Syppris.

119/

[= Hocr. a. 7: No. 4, aber ohne dessen Postscriptum]

Grata mihi fuit tui erga me animi significatio, quam dedisti in cito to hoc cive vestro ut de me inquireret, ac si Brema essem, salutem tuo nobis nomine precaretur. Non essent veteres amici (in quibus te quae et Socerum hospitem meum numero) tam incerti rerum mearum (quales hinc cunctis nisi tam exulcerata essent haec tempora, ut ne propter a scribendis literis a terreat, non de nihilo metuerent, ne quid cum amicorum periculo in eorum manus incidat, quorum veloces sunt pedes ad sanguinem fundendum. Qui desertis villis insident, qui struant tentes in sedias (sicut leones in lastris) ut innoxias homines suis rugibus implicent ac perbudent. Nunc tamen, quoniam eum virum nactus sum (ut arbitror) cui tuto credam, pauca vobis cum de meis rebus, tum de comuni statu religionis judicabo. Meares (ut eas priores expediam) toto hoc triennio eodem tenore humiles quidem, attamen tranquille fuerunt. Decem me aut 12 pueri aluerunt docentem eos ipsos privata tim & Auditor meo Fructen. Una interim Sectione juro publicam scholam, ne parum gratus hospes essem: hujus Sectionis nomine commemorandi mihi datus est locus, et do auri et immunitas a multis incommo ditatibus, quibus hic cives onerantur. Tolerabilis haec mihi conditio visa est longe infra modicam eruditi praesentem in ea urbe, ubi si sine periculo liceat sacras literas arde arripere, et pro modulo quem dedit Dominus pietatem colere. Ceterum (ut nihil est ista, si sub luna) detractum est aliquando ei qualicunque felicitatibus mensibus proximis, qui non in meam modo (quam sane non deo tan ti perire) sed publicam totius Ecclesiae tranquillitatem tri stissimis discribitur turbant. Ea qualia sunt, & quae oere & tute me lius ex hoc viro intelliger, et mihi acerbum sit commemo rare. Itaque nunc coloco sumus, ut nisi dissimulem, quod veritati consentaneum

tati consentaneum sentio, nulla hic mihi deinceps pax sit expectanda.
Non sane quod ego de re ulla peregrinus cum quoquam contenderim (sic
enimquam curta mihi collata sit à Domino in intelligentia supellex, &
finibus me sobrie contineat sollici te semper cari, ne quid moverem
non movendum) sed quia hic morosi quidam homines facta conspiciunt
in unius Lutheri verba, omnes vel pilum latum ab illius dogmatis
dissedentes à diu criminatim & eadem (quod a iustis partibus in heresi
corum ordinem cognat, ac diu execrationibus prosequuntur. Pro,
inde video cor mihi (nisi quod Dominus mutet) hac ipsaestate è Saxonia
in Germaniam cum pueris meis transiturus. Superiore quidem antea,
meo idem constitueram, et sarcina jam in vasa collecta erat & ad
excitatio per bonos quorundam huius urbis magistratus flagitavit à
me ut saltem in res proximum differerem, ne in hyemem inciderem
rem dispendio rerum mearum. Parvi, ut debui, sperans fore, ut
tandem hac discordia deficeret. Sed heu malum serpit ut cancr
morbus, nihilq; jam è propius, quam ut à maledictis ad malefactive
niatur. Sic igitur se habent mea res hoc tempore: humiles sunt scilicet
licet et tamen turbulente, una hac nix anchora, καὶ ὁ
Θεὸς ὁ πῶς καὶ ὑπομένῃς πῶς. Porro, quod attinet ad communem
religionis statum (excepto hoc uno dissidio, quod jam acerrimum
est, planeq; subdici solet) in acie novacula consistit huius regionis
nisi Ecclesie nimis bona pace fruatur. Nam quod Natica ille
dicebat ab otio plus esse periculi populo, quam à negotio, idem
in Ecclesiis locum habere puto. Certè hic post obsidionem (quod
iam confirmata religio fuit) integer usq; adhuc fuit, & inoffensus
Evangelii cursus. Quin etiam nunc inter doctrina certamina sic
vivit Germana Evangelii puritas, ut qui se in aere esse putarent,
jam pene nihil videantur hactenus didicisse. Usq; ad eò ubi de
verbum suum hominibus ferebat illi per medias tenebras inluc
rescit, ac fit subinde illustrior exoptata lux divina veritatis. Ne
quis autem propter hanc de una parte doctrina dissensionem minoris
me facere possit

me facere putet Evangelicarum civitatum auctoritatem, aut si cogitet, non multum hic mihi, quam inter Papistarum conditionem optabilem esse, illud sine fraude contestor, Verè inter hac saxa sonare vocem Evangelii, et esse hic sanctorum cœtus, quam vocamus Ecclesia Jesu Christi. Papam autem cum suis Christum e templis profligato et vero Dei cultu horrendis modis profanato mendaci Ecclesia larva gloriari. Ac proinde mihi infinitis partibus melius videri quam libet sit hic quoque quod me crucietur apud Evangelicos fane disperire, quam Papistarum impiissimis cultibus communicantem omnium rerum copia honorari. Quod magis miror tot præclaros viros patris nostri, quorum auctor Evangelii splendor jam pridem perstrinxit, non aliter affici sensu miseriarum suarum, nec tandem aliquando hoc agere, ut cogitent, quanta sit atrocitas ira Dei erga omnes, qui cum profanis (hoc est Dei verbo non præscriptis) cultibus etiam sceleratè volentesq; polluantur. Quid tergiversatione quæ est ubi nostra nostræ ipsorum conscientie non proferat stupentis inevitabile iudicium coarguit tu divina veritatis irrefragabilis potentia confutavit. Tenedia (utajunt) bipenni resecandum esse jugum Antichristi (quodcum idoloratus sive de industria sive dissimulante trahit) aut simul cum ipsis perendum. Sic dixero (inquit magister) me memini Patrem non nosse, errorestis similis, nempe mendax, ut intelligas silentium agnitionis veritatis, et rei cultus dissimulationem, nihil esse aliud, quam impiam veritatis ac religionis prodicionem. In hunc scilicet finem, Deus nos in agnitionem Evangelii sui illuminat, ut cordis nostri fidem & pietatem suo quisq; loco & cum quoque est tam ore, tam visibili cultu apud homines proferamus. Quod si absconimus acceptam à Deo lucem vel abnegando vel dissimulando, nimirum manifesta magistri sententia in eadem trutina ponimur, cum mendacibus, cum reneficiis, & cum his denique

his denique, quos ipse dicit ex patre Diabolo esse. Quare necesse
est aut confiteri abstinendo, aut fugiendo segregari à sacrilegis sacri-
ficulorum cultibus, aut penis eorum involvi. Sed ego minis ineptus,
quid fuerit propositum oblitus, nec cui scribam cogitans, τὸ μὲν
πάρεργον ἔργον ἴσ πεποιήκα, τὸ δ' ἔργον ἴσ πάρεργον ἐκπεπο-
ιήκα. Ut cumq; cucurrit calamitas, gaudeo tamen me meo animi de
vestra salute sollicitudine, vel obiter vobis indicasse. Filius Deique
fuit Christus, qui mortuus est, imò qui et surrexit: qui et
iam est in dextera Dei, et intercedit pro nobis (quod ego cum saepe
flecto rogo) misereatur fratrum nostrorum, nempe omnium prope,
qui adhuc in patria infelici sub bestiae cornu bucltantur
in magna angustia cordis, ut eluculentur aliquando ex illis
Vulcanijs vinculis Sathanicae tyrannidis, simulq; nobiscum
uno ore glorificent Deum Patrem. Amen. Iesu Christi in sine-
ritate cultus ac religionis iuxta verbum ipsius aeternum. Amen.
Vale frater dilecte. Brevis dominica in palmarum ramis 1557.

[Postscriptum in Mss. a. 4,
m. 4, fehlt hier]

Tui tuiq; similia studio sis.

Johannes Molanus

Dño Hermannò Brasio
pax Christi

[= Mss. a. 4 =
N. 5]

Observande Frater Dñe Hermannè Brasio, duae me res cogunt
brevem esse; una, quod te secum alias scriber, tum hoc tempore
imprimis; gravibus Ecclesiae scrijs, reb; negotijs suis esse disten-
tum: Altera, quod postquam ad Jodocum nostrum Hospitem
scripsi, recurrit mihi his proximis noctibus mea aegrotatio,
qua me quasi familiarem sibi factum non facile videtur
desertura. Haec ita manum injicit meo studio, ut ne possim
ad scribenda amicis, nec meditari aliquid pro capitis in-
becillitate possim. Huic malo id commodi adjunctum est,
quod mihi dies totus pueris docendis fallendis sit. Nam nihil
agenti varie continuo tentationes oboriuntur, quae in in-
firmis corpusculo animum quoq; affligunt. Scribam ergo
paucis, quae ad rem faciunt, multum tua humanitate
confisus, quae didicit alienas infirmitates libenter sufferre.
Primum